

คุณภาพและการบริโภคน้ำบรรจุขวดของครอบครัว ในกรุงเทพมหานคร

Quality and Consumption of Bottled Water of Bangkok Families

เสาวพร เมืองแก้ว¹

Saowaporn Muangkoe

ABSTRACT

The objectives of this research were to analyse the quality of bottled water and tap water; to survey the quantity and brands of water consumed by families in Bangkok ; and to study the reasons for choosing drinking water. Ten brands of bottled water and tap water from public system in Bangkok were sampled for chemical analysis. The interview of family consumption of drinking water was undertaken from 300 families in Bangkok by using the accidental sampling technique. Frequency, mean, and percentage were employed to analyse data.

The results showed that all ten brands of bottled water did not have the contaminants in the water higher than standard of industrial products. These brands of bottled water were B.M., Diff, Dytachi, Fresh, Nippon, One Way, Polaris, Rose Water, Tantawan, and U.P.C. The tap water from the areas of Pratunam, North-east Bus Terminal, Jatujak park, and Loompinee park were safe to drink. But the tap water from the former Southern Bus Terminal area was not safe to drink because number of bacteria, level of color, opaque, and lead were higher than standard of drinking water.

The family consumption of drinking water was studied, it indicated that most of families in Bangkok consumed bottled water ; tap water was the second. Some families consumed both bottled and tap water. It also found that most of Bangkok families which composed of 5 members consumed bottled water about 66.0 liters per families per month. Furthermore, the results showed that Polaris was the popular brand of bottled water consumed by Bangkok families, and Singha was the second. Easy to buy was the main reason for buying drinking water and quality was the second reason.

Key words : Quality and consumption of drinking water, bottled water, tap water

¹ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวดและน้ำประปาในกรุงเทพมหานคร สํารวจปริมาณการบริโภคและตราของน้ำบรรจุขวดที่ครอบครัวในกรุงเทพมหานครบริโภค และศึกษาเหตุผลในการเลือกน้ำดื่มของครอบครัวในกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำบรรจุขวดที่วางขายในท้องตลาดกรุงเทพมหานคร 10 ตรา และตัวอย่างน้ำประปาจากแหล่งชุมชน 5 แห่ง นำน้ำมาวิเคราะห์คุณภาพด้วยวิธีปฏิบัติการทางเคมีโดยกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน ส่วนการสำรวจการบริโภคน้ำนั้น ได้สัมภาษณ์ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร 300 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า น้ำบรรจุขวดทั้ง 10 ตราได้แก่ บี.เอ็ม. ดีพี ดีตาซี เฟรช นีปอน วันเวย์ โพลาริส โรสวอเตอร์ ทานตะวัน และ ยู.พี.ซี. ไม่มีสารเป็นพิษเจือปนในน้ำในปริมาณที่สูงกว่าเกณฑ์กำหนดของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม น้ำประปาที่สุ่มจากแหล่งชุมชน 5 แห่งใช้บริโภคได้ 4 แห่งคือ ที่ประตูนํ้า สถานีขนส่งสายตะวันออกเชิงเหนือ สวนจตุจักร และสวนลุมพินี ส่วนที่สถานีขนส่งสายใต้เก่าไม่ควรใช้บริโภค เพราะมีบักเตรี สี ความขุ่น และตะกั่วเกินมาตรฐาน

ในการศึกษาการบริโภคน้ำของครอบครัวในกรุงเทพมหานครพบว่า ส่วนใหญ่บริโภคน้ำบรรจุขวด รองลงมาเป็นน้ำประปา และบางครอบครัวบริโภคน้ำทั้งบรรจุขวดและน้ำประปา สำหรับครอบครัวซึ่งประกอบด้วยสมาชิกโดยเฉลี่ย 5 คน นิยมที่จะบริโภคน้ำบรรจุขวดขนาดเกลลอนเป็นส่วนใหญ่ และบริโภคน้ำโดยเฉลี่ย 66.0 ลิตรต่อครอบครัวต่อเดือน นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคส่วน

ใหญ่ระบุว่าบริโภคน้ำตราโพลาริส รองลงมาคือตราสิงห์ เหตุผลสำคัญในการเลือกซื้อน้ำบรรจุขวดคือหาซื้อง่าย ส่วนคุณภาพของน้ำเป็นอันดับรองลงมา

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าน้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำดื่ม ซึ่งเราต้องการน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัยปราศจากเชื้อโรค บางคนนิยมดื่มน้ำฝน แต่ถ้าไม่มีน้ำฝนก็ต้องดื่มน้ำบ่อหรือน้ำประปา อย่างไรก็ตาม ประชาชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวนมากที่หวั่นเกรงว่าน้ำฝนอาจจะไม่สะอาดพอที่จะดื่ม เนื่องจากภาวะมลพิษของอากาศ และไม่น่าไว้วางใจว่าน้ำประปาสะอาดพอที่จะดื่มหรือไม่ ส่วนน้ำบ่อน้ำนั้นหาได้ยากในเขตกรุงเทพมหานคร คนกลุ่มหนึ่งจึงหันมานิยมดื่มน้ำบรรจุขวดแทนน้ำฝนหรือน้ำประปา

น้ำบรรจุขวดที่มีขายตามท้องตลาดในเขตกรุงเทพมหานครมีหลายตรา ซึ่งผลิตโดยหลายบริษัท บรรจุขวดที่มีรูปร่างลักษณะและขนาดต่าง ๆ กัน มีราคาแตกต่างกัน การบริโภคน้ำบรรจุขวดมีแนวโน้มว่าจะเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น แม้แต่ในต่างจังหวัดก็มีน้ำบรรจุขวดที่ผลิตในท้องถิ่นนั้นวางขายเช่นกัน ซึ่งน้ำบรรจุขวดเหล่านี้ถ้ากรรมวิธีการผลิตไม่ถูกวิธี หรือการบรรจุขวดไม่สะอาด อาจจะมีสารเจือปนที่เป็นอันตรายแก่ร่างกายได้หาดื่มประจำติดต่อกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะมีอันตรายแก่เด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นหากได้วิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวดตราต่าง ๆ ในแง่ของสารเจือปนที่อาจจะเป็นโทษแก่ร่างกาย ข้อมูลนี้ก็จะประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัยจริง ๆ และการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำประปาก็จะเป็นข้อเปรียบเทียบให้ผู้บริโภคได้ใช้ในการตัดสินใจเลือก

น้ำดื่ม นอกจากนั้น การศึกษาเกี่ยวกับน้ำบรรจุขวดตราต่าง ๆ ที่ครอบครองในกรุงเทพมหานครใช้ดื่ม และเหตุผลในการเลือกน้ำดื่มตราต่าง ๆ ก็เป็นประโยชน์เช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวดในแง่ของสารเจือปน
2. วิเคราะห์คุณภาพของน้ำประปาในแง่ของคุณสมบัติทางเคมีและจุลินทรีย์
3. สำรวจปริมาณการบริโภค และตราของน้ำบรรจุขวดที่ครอบครองในกรุงเทพมหานครบริโภค
4. ศึกษาเหตุผลในการเลือกน้ำดื่มของครอบครองในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาเฉพาะน้ำบรรจุขวดที่มีจำหน่ายในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี พ.ศ. 2533 และ 2534

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้
1. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของน้ำบรรจุขวดตราต่าง ๆ จะช่วยผู้บริโภคในการเลือกซื้อ และดื่มน้ำบรรจุขวดที่สะอาดปลอดภัย
 2. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ผลิตได้ผลิตสินค้าที่ปลอดภัย และรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น
 3. งานวิจัยนี้จะป็นแนวทางในการวิจัยสินค้าและบริการอื่น ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันต่อไป

การตรวจเอกสาร

น้ำสำหรับบริโภคควรจะเป็นน้ำที่สะอาด ปราศจากเชื้อโรค ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น และไม่มีรส จาก

บทความใน Consumer Reports (Anonymous, 1980) ได้รายงานว่าการดื่มน้ำบรรจุขวดในประเทศสหรัฐอเมริกากลายเป็นแฟชั่น ซึ่งการโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการดื่มน้ำบรรจุขวดนั้นดูทันสมัย และมีอนามัยดี ซึ่ง Consumer Union (Anonymous, 1987) ได้สำรวจการบริโภคน้ำดื่มของชาวอเมริกันโดยเปรียบเทียบระหว่างปี ค.ศ. 1980 กับ 1985 พบว่าชาวอเมริกันใช้น้ำดื่มแบบขวดใหญ่ประมาณ 463 ล้านแกลลอนในปี 1980 และ 953 ล้านแกลลอนในปี 1985 และบริโภคน้ำดื่มประเภทน้ำแร่และน้ำโซดาประมาณ 93.3 ล้านแกลลอนในปี 1980 และ 166.4 แกลลอนในปี 1985 ส่วนน้ำดื่มประเภทอื่น ๆ นั้นบริโภคประมาณ 73.3 ล้านแกลลอนในปี 1980 และ 118.2 ล้านแกลลอนในปี 1985 ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวอเมริกันมีแนวโน้มในการบริโภคน้ำดื่มประเภทบรรจุขวดมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบบรรจุขวดใหญ่ ในช่วง 5 ปี บริโภคมากขึ้นถึงร้อยละ 105

การดื่มน้ำบรรจุขวดของคนไทยก็มีแนวโน้มสูงขึ้น จะเห็นได้จากหลายบริษัทได้ผลิตน้ำดื่มตราต่าง ๆ ออกมาจำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งมีทั้งบริษัทที่ผลิตขายทั่วประเทศ และบริษัทที่ผลิตขายเฉพาะท้องถิ่น จากรายงานวิจัยของผู้จัดการรายสัปดาห์ (2533 : 44) ซึ่งได้วิจัยตลาดน้ำดื่มในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อรับประทานอาหารนอกบ้าน ผู้บริโภคร้อยละ 48.94 นิยมดื่มน้ำดื่มบรรจุขวด ในขณะที่น้ำอัดลมได้รับความสนใจเพียงร้อยละ 29.79 เพื่อเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศกำหนดให้น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทเป็นอาหารควบคุมเฉพาะตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2524) ซึ่งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (2521) ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพของน้ำบริโภคไว้ทั้งทางกายภาพและทางเคมี ซึ่งสรุปได้โดยย่อ ก็ต้องเป็นน้ำที่มีสีไม่เกิน 5 หน่วยปลาตินัม-โคบอลต์ รส

และกลิ่นไม่เป็นที่รังเกียจ ความขุ่นไม่เกิน 5 หน่วย
ซิลิกา มีความเป็นกรดต่างระหว่าง 6.5-8.5 ปริมาณ
สารทั้งหมดไม่เกิน 500 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เดซิเมตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เก็บตัวอย่างน้ำบรรจุขวดและน้ำประปาใน
เขตกรุงเทพมหานคร สำหรับน้ำบรรจุขวดได้สุ่มมา
เป็นตัวอย่าง 10 ตรา ได้แก่ ดิฟฟ์ ไตตาสี ทานตะวัน
นิปปอน บี.เอ็ม. โพลาริส เฟรช ยู.พี.ซี โรสวอเตอร์
และวันเวย์ ส่วนน้ำประปาได้สุ่มเก็บจาก ประตุน้ำ
สถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ สถานีขนส่ง-
สายใต้เก่า สวนจตุจักร และสวนลุมพินี

2. วิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวด ในแง่
ของสารเป็นพิษที่อาจเจือปนอยู่ในน้ำ และวิเคราะห์
คุณภาพของน้ำประปาในแง่ของคุณสมบัติทางเคมี
และจุลินทรีย์ โดยวิธีปฏิบัติการทางเคมีของกรม
วิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลือกน้ำดื่ม

ของครอบครัวในกรุงเทพมหานคร

4. สัมภาษณ์ผู้บริโภคจากเขตต่าง ๆ ในท้องที่
กรุงเทพมหานคร 300 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มา
ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ

5. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่า-
นวมค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลและวิจารณ์

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

คุณภาพของน้ำดื่ม

1. น้ำบรรจุขวด

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำบรรจุขวดในแง่
ของสารเป็นพิษที่อาจเจือปนอยู่ในน้ำพบว่า ส่วนใหญ่
ไม่พบสารเป็นพิษเจือปน หรืออาจจะพบสารบาง
ชนิดเจือปนบ้าง แต่มีปริมาณไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ราย-
ละเอียดดังแสดงใน Table 1

ตัวอย่างน้ำบรรจุขวดที่นำมาวิเคราะห์มีทั้ง
ตราที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป และตราที่ไม่ค่อยเป็นที่

Table 1 Quantity of contaminants in bottled water.

Brands	Quantity of Contaminants in Water (mg/dm ³)							
	Arsenic	Barium	Cadmium	Chromium	Cyanide	Lead	Mercury	Selenium
Diff	0.006	not found	not found	not found	not found	0.002	0.001	not found
Dytachi	not found	not found	not found	not found	not found	0.001	not found	not found
Tantawan	not found	not found	0.0004	not found	not found	0.002	not found	not found
Nippon	not found	not found	0.0003	not found	not found	0.001	not found	not found
B.M.	not found	not found	not found	not found	not found	0.002	0.001	not found
Polaris	0.002	not found	0.0002	not found	not found	0.001	not found	not found
Fresh	not found	not found	0.0008	not found	not found	0.001	not found	not found
U.P.C.	not found	not found	not found	not found	not found	0.002	not found	not found
Rose Water	not found	not found	0.0008	not found	not found	0.002	not found	not found
One Way	not found	not found	not found	not found	not found	0.003	0.001	not found
Maximum Level *	0.05	1.0	0.01	0.05	0.2	0.05	0.001	0.01

* Source : Thai Industrial Standards Institute, 2521, p.4

Table 2 Quality of tap water for drinking.

Source of public's drinking Water	Date of Collection	Quality
Pratunam	15 April 1991	save for drinking
North-east Bus Terminal	2 April 1991	save for drinking
Former Southern Bus Terminal	2 April 1991	not save for drinking
Jatujak Park	2 April 1991	save for drinking
Loompinee Park	8 April 1991	save for drinking

รู้จักกัน แต่ก็พบว่าทุกตราได้พยายามผลิตน้ำดื่มที่ปลอดภัย ถึงแม้ว่าจะมีตะกั่วเจือปนทุกตรา แต่มีในปริมาณน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้มาก อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยนี้ได้เก็บตัวอย่างน้ำบรรจุขวดขนาดครึ่งลิตรและ 950 ซีซี. เท่านั้น ส่วนขวดขนาดเกลลอนไม่ได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งไม่สามารถระบุผลได้ว่าขนาดเกลลอนจะสะอาดเหมือนกันหรือไม่ ดังนั้น หากผู้บริโภคเลือกดื่มขนาดเกลลอน ควรเลือกตราที่แน่ใจว่ามีกรรมวิธีการบรรจุที่สะอาดปลอดภัย

2. น้ำประปา

จากการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำประปาที่ลุ่มตัวอย่างมาจากที่ชุมชนในกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง คือ ประตูน้ำ สถานีขนส่งสายตะวันออกเจียงเหนือ สถานีขนส่งสายใต้เก่า สวนจตุจักร และสวนลุมพินี พบว่าน้ำประปาจากสถานีขนส่งสายใต้เก่าไม่ควรบริโภค เนื่องจากมีแบคทีเรียพวกโคลิฟอร์ม สี ความขุ่น และตะกั่วเกินมาตรฐาน ส่วนน้ำประปาจากอีก 4 แห่งใช้บริโภคได้ รายละเอียดดังแสดงใน Table 2

จะเห็นได้ว่าน้ำประปาบางแหล่งสามารถใช้บริโภคได้ แต่บางแหล่งใช้บริโภคไม่ได้ ทั้งนี้อาจจะ

เนื่องมาจากความเก่าของท่อน้ำ ระยะทางจากแหล่งที่ปล่อยน้ำ หรือช่วงวัน เวลา ที่เก็บตัวอย่างน้ำ อย่างไรก็ตาม หากน้ำประปาใช้บริโภคได้ การบริโภคน้ำประปาย่อมประหยัดกว่าการดื่มน้ำบรรจุขวด

การบริโภคน้ำ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริโภค 300 คน พบว่าครอบครัวในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ดื่มน้ำบรรจุขวด คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาคือน้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 48.0 ซึ่งบางครอบครัวได้ระบุว่าดื่มน้ำบรรจุขวดและน้ำประปา รายละเอียดดังแสดงใน Table 3

จะเห็นได้ว่าน้ำบรรจุขวดเป็นที่นิยมกันมากในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมาก็นิยมดื่มน้ำบรรจุขวดเช่นเดียวกัน (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2533 : 44) แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีผู้บริโภคจำนวนไม่น้อยที่ยังคงดื่มน้ำประปาด้วย

น้ำบรรจุขวดที่มีขายในท้องตลาดมีหลายขนาด จากการสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.7 จะบริโภคน้ำที่บรรจุขวดขนาด 5 แกลลอนหรือขวด

Table 3 Water consumption of Bangkok families.

Type of Drinking Water	Number of Families	Percent
Bottled Water	172	57.3
Public drinking Water	144	48.0
Rain	35	11.7
Ground Water	14	4.7

Table 4 Consumption of bottled water of family per month.

Size of Bottle	Number of Families	Percent	Average of Water Consumption per Month per Family (Litre)
500 cc.	49	28.5	33.9
950 cc.	53	30.8	46.1
5 gallons	70	40.7	118.0
Total	172	100.0	66.0

พลาสติกใหญ่ ซึ่งบริโภคน้ำโดยเฉลี่ย 5.9 ขวดหรือ 118.0 ลิตรต่อเดือนต่อครอบครัว รองลงมาเป็นขวดขนาด 950 ซีซี. มีผู้บริโภคคิดเป็นร้อยละ 30.8 บริโภคน้ำโดยเฉลี่ย 48.5 ขวดหรือ 46.1 ลิตรต่อเดือนต่อครอบครัว และที่บริโภคขนาดขวด 500 ซีซี. มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 จะบริโภคน้ำโดยเฉลี่ย 67.9 ขวดหรือ 33.9 ลิตรต่อเดือนต่อครอบครัว หรือคิดโดยเฉลี่ยครอบครัวในกรุงเทพมหานครบริโภคน้ำบรรจุขวด 66.0 ลิตรต่อเดือน ครอบครัวดังกล่าวมีสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ย 5 คน รายละเอียดดังแสดงใน Table 4

ในการวิจัยนี้ได้สอบถามเฉพาะการบริโภคน้ำดื่มภายในบ้าน ได้พบว่าผู้บริโภคนิยมดื่มน้ำบรรจุขวดขนาดเกลลอนมากกว่าขนาดอื่น เพราะราคาถูกกว่า แต่จากการวิจัยของผู้จัดการรายสัปดาห์ (2533 : 44) ซึ่งสำรวจการดื่มน้ำเมื่อรับประทานอาหารนอกบ้าน พบว่าผู้บริโภคส่วนมากต้องการน้ำบรรจุขวดขนาดกะทัดรัด

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับตราของน้ำบรรจุขวดที่ผู้บริโภคดื่มเป็นประจำ พบว่าผู้บริโภคได้ระบุ 16 ตรา แต่ที่ส่วนใหญ่บริโภคมากเป็นอันดับหนึ่งคือ โพลาริส คิดเป็นร้อยละ 27.3 รองลงมาคือสิงห์ คิดเป็นร้อยละ 17.4 ส่วนตราอื่นๆ มีปริมาณค่อนข้างน้อย รายละเอียดดังแสดงใน Table 5

Table 5 Brands of bottled water consumed by Bangkok families.

Brands of Bottled Water	Number of families	Percent
Polaris	47	27.3
Singha	30	17.4
Fresh	13	7.5
Telstar	10	5.8
Diff	8	4.7
Tantawan	7	4.1
B.M.	7	4.1
V.P.	7	4.1
Nippon	6	3.5
Rose Water	6	3.5
One Way	6	3.5
King Drop	5	2.9
Jackpot	5	2.9
Dytachi	5	2.9
U.P.C.	4	2.3
Lucky	4	2.3
Not identify	2	1.2
Total	172	100.0

ถึงแม้ผู้บริโภคจะระบุว่าบริโภคน้ำบรรจุขวดตราโพลาริสเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มียี่ห้อหนึ่งในสี่ของผู้บริโภคเท่านั้น และน้ำบรรจุขวดตราสิงห์ซึ่งครองตลาดเป็นอันดับสอง ได้ส่วนแบ่งของตลาดไม่ถึงหนึ่งในห้า ซึ่งตรงกันข้ามกับการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภคจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งนิยมดื่มน้ำตราสิงห์เป็นอันดับหนึ่งและรองลงมาคือโพลาริส (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2533 : 44) ส่วนแบ่งของตลาดค่อนข้างกระจาย มีหลายตราที่ผู้บริโภคบริโภคในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

เหตุผลของการเลือกซื้อน้ำบรรจุขวด

เมื่อสอบถามถึงเหตุผลสำคัญของการเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดตราต่าง ๆ พบว่าเหตุผลที่มาเป็นอันดับหนึ่งคือ หาซื้อง่าย คิดเป็นร้อยละ 41.9 เหตุผลรองลงมาคือ เพราะเห็นว่าสะอาดและคุณภาพดี จึงเลือกดื่มน้ำนั้น คิดเป็นร้อยละ 22.7 และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2.3 ที่ให้เหตุผลว่าเพราะการบรรจุดี รายละเอียดดังแสดงใน Table 6

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเลือกตราของน้ำดื่มบรรจุขวดเพราะหาซื้อง่าย ซึ่งขึ้นอยู่กับ

การตลาดของบริษัทเป็นสำคัญ ตราที่มีวางตลาดมากและกระจายทั่วไป ผู้บริโภคก็ซื้อได้ง่าย แต่เหตุผลเกี่ยวกับคุณภาพยังเป็นรอง และการบรรจุเป็นเหตุผลที่ตกอยู่ในอันดับสุดท้าย แสดงว่าผู้บริโภคยังไม่ค่อยตระหนักถึงความปลอดภัยของน้ำดื่มมากนัก ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมาที่ระบุว่า ความสะอาดของน้ำและมี อ.ย. รับรองเป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกซื้อน้ำบรรจุขวด (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2533 : 44)

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยนี้ได้วิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวดและน้ำประปาในกรุงเทพมหานคร สำรวจปริมาณการบริโภคและตราของน้ำบรรจุขวดที่ครอบครองในกรุงเทพมหานครบริโภค และศึกษาเหตุผลในการเลือกน้ำดื่มของครอบครองในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวด 10 ตราซึ่งวางขายในท้องตลาดกรุงเทพมหานคร พบ

Table 6 Reason for buying drinking water.

Reason	Number of Person	Percent
Convenience to buy	72	41.9
Good quality	39	22.7
Low price	18	10.5
Only one brand at the store	12	6.9
Like to try new brand	9	5.2
Home delivery	7	4.1
Familiar brand name	6	3.5
Follow fashion	5	2.9
Good packaging	4	2.3
Total	172	100.0

ว่าทุกตราไม่มีสารเป็นพิษเจือปนในน้ำ ในปริมาณที่สูงกว่าเกณฑ์กำหนดของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

2. จากการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำประปาที่สุ่มจากแหล่งชุมชน 5 แห่ง พบว่าน้ำประปาจากประตุน้ำ สถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือสวนจตุจักร และสวนลุมพินี ใ้บริโภคได้ แต่น้ำประปาจากสถานีขนส่งสายใต้เก่าไม่ควรบริโภค เพราะมีบักเตรีพวกโคลิฟอร์ม สี ความขุ่น และตะกั่วเกินมาตรฐาน

3. ในการสำรวจการบริโภคน้ำของครอบครัวในกรุงเทพมหานครพบว่า ส่วนใหญ่บริโภคน้ำบรรจุขวด และน้ำประปาเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งบางครอบครัวจะบริโภคน้ำทั้งสองประเภท สำหรับครอบครัวซึ่งประกอบด้วยสมาชิกโดยเฉลี่ย 5 คนนิยมที่จะบริโภคน้ำบรรจุขวดขนาดเกลลอนเป็นส่วนใหญ่ และบริโภคน้ำโดยเฉลี่ย 66.0 ลิตรต่อครอบครัวต่อเดือน

4. น้ำบรรจุขวดที่ผู้บริโภคนิยมดื่มคือตราโพลาริส รองลงมาคือตราสิงห์ ซึ่งผู้บริโภคนได้ให้เหตุผลของการเลือกซื้อน้ำบรรจุขวดคือ เพราะมีความสะดวกในการซื้อเป็นเหตุผลแรก รองลงมาคือสะอาดและคุณภาพดี ส่วนการบรรจุดีเป็นเหตุผลอันดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะมีดังต่อไปนี้

1. ควรวิเคราะห์คุณภาพของน้ำบรรจุขวดขนาดเกลลอน
2. ควรวิเคราะห์คุณภาพของน้ำและการบริโภคน้ำในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย
3. ควรวิจัยสินค้าอื่น ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในทำนองเดียวกันนี้

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 61. 2524. “น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท”. อดิสรานา. 2533. “วิจัยธุรกิจ”. ผู้จัดการรายสัปดาห์. (26 พฤศจิกายน - 2 ธันวาคม 2533). 44. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 2521. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมน้ำบริโภค เล่มที่ 1 ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โพสท์พับลิชชิง จำกัด.
- Anonymous. 1980. “The Selling of H₂O”. *Consumer Reports*. (September 1980) : 531-538.
- _____. 1987. “Water, water everywhere”. *Consumer Report*. (January 1987) : 42-48.